

Declaración de Intenciones
Entre
el Ministerio de Turismo y Medio Ambiente del Principado de
Andorra,
el Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente
del Reino de España
y el Ministerio de Ecología, Desarrollo Sostenible y Energía
de la República Francesa
para la reintroducción de poblaciones de especies silvestres
amenazadas y extinguidas de los Pirineos

En el marco del Convenio de Berna relativo a la conservación de la vida silvestre y del medio natural en Europa, firmado el 19 de septiembre de 1979, los ministerios de Andorra, España y Francia, encargados del medio ambiente, establecieron en 2006 un Acuerdo de Colaboración a favor de la Conservación y la Protección de Especies de interés común, firmando a estos efectos una Declaración de Intenciones.

Desde entonces, esta colaboración ha permitido la realización de intercambios regulares de información entre los ministerios responsables del medio ambiente y las organizaciones técnicas de los tres países implicados en la conservación de la biodiversidad. Ha permitido el desarrollo y la coordinación de diferentes acciones a favor de la biodiversidad en los Pirineos.

Esta colaboración ha permitido igualmente lanzar reflexiones comunes para una mejor consideración y valorización de la biodiversidad en el macizo pirenaico, identificando los elementos susceptibles de respaldar dicha política.

La cordillera pirenaica acoge una riqueza natural excepcional. Es imperativo mantener las actividades humanas desarrolladas en este territorio, así como conservar los ecosistemas naturales en los que se desarrollan los aprovechamientos socioeconómicos, teniendo en cuenta las necesidades de la población local. Es necesario promover la participación de los agentes de los territorios en las políticas a favor de la biodiversidad a través de una gobernanza renovada, y valorar las acciones emprendidas en beneficio del desarrollo y la vitalidad de los territorios pirenaicos.

El conjunto de los elementos que acaban de exponerse conduce a la consideración de la recuperación de los procesos ecológicos que conformaron los ecosistemas pirenaicos, principalmente a través de la gestión de las especies comunes y el restablecimiento de las poblaciones de especies emblemáticas presentes en el macizo hasta fechas históricas relativamente recientes, como un eje de trabajo que ha de desarrollarse. La finalidad del presente documento es definir las líneas de colaboración para la realización de proyectos de restablecimiento de poblaciones de especies amenazadas o de las extinguidas recientemente de los Pirineos, en la medida en que estos proyectos satisfagan las necesidades y deseos de los agentes sociales de los territorios.

Desde este momento, sobre la base de los análisis y trabajos preparatorios, han podido identificarse, en una primera fase, dos especies que merecen acciones conjuntas y coordinadas: la cabra montés (*Capra pyrenaica*) y el grévol (*Bonasa bonasia*).

En consecuencia, se han definido los siguientes ejes de trabajo para el restablecimiento de poblaciones de estas dos especies en los Pirineos:

1 – Principios generales

Conviene efectuar la recuperación de poblaciones de especies silvestres desaparecidas de los Pirineos con la colaboración y el apoyo de las organizaciones representativas de los agentes sociales de los territorios pirenaicos. A estos efectos, debe ponerse en marcha una adecuada gobernanza y coordinación en la dirección de los proyectos, que fomente la participación de los agentes locales, económicos y sociales, en concreto de los habitantes de las zonas implicadas, para el seguimiento y la ejecución de las medidas relativas a la restauración de las especies.

Conviene definir indicadores pertinentes con objeto de determinar los objetivos a alcanzar, efectuar un seguimiento de la eficacia de las medidas emprendidas y, en su caso, realizar los ajustes necesarios para conseguir los objetivos fijados.

Conviene efectuar el restablecimiento de poblaciones sobre bases científicas y técnicas de suficiencia contrastable, teniendo en consideración los mejores conocimientos disponibles. Las operaciones deben emprenderse sobre la base de estudios de viabilidad que acrediten la pertinencia de las mismas, y de conformidad con marcos, esquemas o programas definidos con el nivel de precisión requerido.

Entre los elementos científicos y técnicos que deben tenerse en cuenta, ha de prestarse una particular atención a los siguientes aspectos:

- la garantía de una calidad suficiente de los hábitats que permitan la acogida y el desarrollo de las poblaciones;
- la garantía de que los factores de mortalidad que pueden perjudicar el desarrollo de las poblaciones se reduzcan a niveles aceptables; en particular, la caza furtiva, que debe ser objeto de una vigilancia reforzada. A estos efectos, se han de adoptar medidas concertadas de prevención y sensibilización;
- la mayor similitud genética posible de los individuos a reintroducir en el ámbito pirenaico con los de las poblaciones desaparecidas;
- la puesta en marcha de medidas de precaución suficientes con objeto de garantizar una categoría sanitaria óptima de los animales reintroducidos;
- una vez sopesados los condicionantes anteriores y su consideración positiva, realizar sueltas controladas de carácter experimental y reversible que permitan evaluar las consecuencias finales de la reintroducción de estas especies y su extensión a toda la cordillera pirenaica.

Conviene tener en consideración las exigencias biológicas de las poblaciones de especies reintroducidas en las actividades sectoriales de gestión del espacio montañoso.

Es necesario que la normativa existente en el ámbito territorial de actuación permita el respeto de los principales elementos, con el objetivo de garantizar el éxito de las operaciones, desde el punto de vista de la interacción con otras especies silvestres, la protección animal, así como la protección sanitaria.

Se han puesto en marcha grupos técnicos de cooperación transfronteriza por especies, con objeto de efectuar la coordinación y el seguimiento de las actuaciones. Estos grupos informan de sus trabajos en reuniones entre los representantes de los tres ministerios, organizados en el marco de la colaboración transfronteriza puesta en marcha a partir de 2006.

Conviene realizar un seguimiento de las poblaciones reintroducidas, y poner en marcha un dispositivo de evaluación de las actuaciones, que permita apreciar la aclimatación de los especímenes introducidos, su dinámica poblacional y el compromiso del personal involucrado.

Conviene poner en marcha acciones de valorización de las operaciones realizadas en beneficio de los territorios y los agentes socioeconómicos locales.

Conviene suministrar especímenes necesarios para las operaciones de restablecimiento de poblaciones solo si lo permite el estado de conservación de las poblaciones susceptibles de ser extraídas.

El suministro de los animales está igualmente condicionado al acuerdo de los agentes implicados en la gestión de las especies en los territorios de donde se extraen los animales.

La colaboración transfronteriza en relación al restablecimiento de especies desaparecidas del ámbito pirenaico se desarrollará a través de comunicaciones oficiales de carácter científico y técnico entre las administraciones competentes, pudiendo comunicarse y divulgarse las actuaciones desarrolladas en medios de comunicación por acuerdo entre los signatarios afectados.

Corresponde a los responsables de las operaciones previstas en la Declaración de Intenciones proporcionar la financiación necesaria para su puesta en ejecución. Conviene condicionar esta financiación a las disponibilidades presupuestarias anuales.

Siempre que resulte pertinente y posible, conviene efectuar una búsqueda conjunta de financiación, en particular proveniente de fondos comunitarios.

2 – Disposiciones específicas para la cabra montés

Se ha puesto en marcha una serie de acciones dirigidas a la reintroducción de la cabra montés en el macizo de los Pirineos.

El proyecto de reintroducción de la cabra montés se ejecutará en distintos ámbitos geográficos pirenaicos a través de planes de actuación concretos. Conviene elaborar estos planes de forma coordinada entre los países concernidos. Estos planes tienen una duración mínima de cinco (5) años y corresponde a los ministros responsables de medio ambiente implicados aprobar estos planes, tras la realización de las consultas pertinentes.

Corresponde a cada país concernido crear un comité de seguimiento del programa de reintroducción, que será encargado inicialmente de desarrollar su redacción.

Conviene poner en marcha un Grupo Transfronterizo de Coordinación, compuesto por representantes de las autoridades administrativas competentes concernidas, representantes de las organizaciones científicas y técnicas implicadas en las operaciones y representantes de los comités nacionales de seguimiento.

Conviene poner en marcha el conjunto de las modalidades de organización con objeto de que en caso favorable, las primeras operaciones puedan comenzar, aunque sea de forma independiente en cada uno de los países implicados, a partir de 2014.

La cesión de ejemplares de cabra montés para reintroducir en los Pirineos y las condiciones del programa de reintroducción, serán objeto de un acuerdo técnico entre los ministerios francés y español competentes.

La cabra montés es objeto de protección estricta en Francia, de acuerdo al Decreto Ministerial de 15 de septiembre de 2012 que modifica el Decreto de 23 de abril 2007, que establece la lista de mamíferos terrestres protegidos en el conjunto del territorio francés y las modalidades de su protección. De este modo, la cabra montés no puede ser cazada en el territorio francés.

La cabra montés tampoco puede ser objeto de caza en Andorra, pues su actual legislación no lo permite. Existe, además, un proyecto de nueva regulación, relativa a las especies protegidas, que la clasifica como extinta (EX) en territorio andorrano, lo que aumentará su grado de protección.

La cabra montés está actualmente considerada en España como especie cuya caza está autorizada.

Cualquier cambio en este estatus de la cabra montés deberá ser acordado previamente por las autoridades competentes de España, Andorra y Francia.

3 - Disposiciones específicas para el grévol

En el marco del programa Interreg Gallipyr, se ha lanzado, a iniciativa del Consejo General del Valle de Arán, un estudio de viabilidad de la reintroducción del grévol. Existe un proyecto de reintroducción de la especie aprobado oficialmente por las autoridades españolas y cuya ejecución se ha iniciado en 2011. Los especímenes de la especie que forman parte de este proyecto provienen del macizo alpino francés.

Las autoridades españolas, en coordinación con la administración promotora del proyecto, desarrollan y ejecutan un programa de actuaciones. Entre las actuaciones, se encuentra la evaluación de la idoneidad del hábitat, de la percepción social y de la adaptación de los individuos translocados. El seguimiento de la especie y de la eficacia de las translocaciones forma parte de dicho programa de actuaciones. El desarrollo del proyecto requiere la cesión de ejemplares durante varios años, cuestión a concretar entre las autoridades de ambos países.

Por otro lado, el ministerio francés responsable del medio ambiente ha encargado a la Oficina Nacional de la Caza y de la Fauna Salvaje (Office National de la Chasse et de la Faune Sauvage), que se ocupe del seguimiento de las actuaciones así como que colabore con las autoridades españolas competentes. Tras la operación de verificación de la viabilidad y la eficacia de las sueltas, se efectuará una evaluación de las operaciones con objeto de determinar el curso a seguir, teniendo en cuenta el estado de conservación de la población fuente extraída, y de la aceptación social de las capturas en los territorios afectados.

Corresponde a cada país concernido crear un comité de seguimiento del programa de reintroducción, que será encargado inicialmente de desarrollar su redacción.

Conviene poner en marcha un grupo transfronterizo de coordinación, compuesto por representantes de las autoridades administrativas competentes concernidas, representantes de las organizaciones científicas y técnicas implicadas en las operaciones y representantes de los comités nacionales de seguimiento.

Otras acciones exploratorias ulteriores

Se presta una particular atención a la situación de otras especies amenazadas o extinguidas del macizo de los Pirineos, con objeto de estimar la pertinencia y viabilidad del refuerzo o reintroducción de las poblaciones de estas especies.

Para ello en el ámbito de esta colaboración, los signatarios podrán proponer la inclusión de más especies que por estar amenazadas o extinguidas puedan beneficiarse de actuaciones conjuntas mediante addenda a la presente Declaración de Intenciones.

A estos efectos, se fomentan los estudios y cualesquiera otras acciones exploratorias de idoneidad de proyectos de reintroducción, en concertación con los agentes locales de los territorios.

Cualquier proyecto susceptible de lanzarse, en razón de su pertinencia y viabilidad, se pone en conocimiento de los representantes de los tres ministerios.

La presente Declaración de Intenciones no es jurídicamente vinculante y no está sometida al Derecho Internacional.

Firmado el *25* de *abril*. de 2014, en las lenguas española, catalana y francesa, los tres textos igualmente válidos.

Sr. Miguel ARIAS CANETE

Ministro de Agricultura,
Alimentación
y Medio Ambiente
del Reino de España

Sr. Francesc CAMP TORRES

Ministro de Turismo
y Medio Ambiente
del Principado de Andorra

Sr. Philippe MARTIN

Ministro de Ecología,
Desarrollo Sostenible
y Energía
de la República francesa

**Declaració d'intencions
Entre**

el Ministeri de Turisme i Medi Ambient del Principat d'Andorra,

**el Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi Ambient
del Regne d'Espanya**

**i el Ministeri d'Ecologia, Desenvolupament Sostenible i Energia
de la República Francesa**

**per a la reintroducció de poblacions d'espècies silvestres amenaçades i
extingides dels Pirineus**

En el marc del Conveni de Berna relatiu a la conservació de la vida silvestre i del medi natural d'Europa, signat el 19 de setembre del 1979, els ministeris d'Andorra, d'Espanya i de França responsables del medi ambient van establir el 2006 un Acord de Col·laboració a favor de la Conservació i de la Protecció d'Espècies d'interès comú, i van signar a aquest efecte una declaració d'intencions.

Des de llavors, aquesta col·laboració ha permès la realització d'intercanvis regulars d'informació entre els ministeris responsables del medi ambient i les organitzacions tècniques dels tres països implicats en la conservació de la biodiversitat. També ha permès el desenvolupament i la coordinació de diverses accions en favor de la biodiversitat als Pirineus.

Aquesta col·laboració ha permès igualment iniciar reflexions comunes per a una millor consideració i valoració de la biodiversitat al massís pirinenc, i identificar els elements susceptibles de donar suport a aquesta política.

La serralada pirenaica acull una riquesa natural excepcional. És imperatiu mantenir les activitats humanes desenvolupades en aquest territori, i també conservar els ecosistemes naturals en què es desenvolupen els aprofitaments socioeconòmics, tenint en compte les necessitats de la població local. A través d'una governança renovada, cal promoure la participació en les polítiques a favor de la biodiversitat dels agents dels territoris, i valorar les accions empreses en benefici del desenvolupament i la vitalitat dels territoris pirinencs.

El conjunt dels elements que s'acaben d'exposar condueix a la consideració de la recuperació dels processos ecològics que van conformar els ecosistemes pirinencs, principalment a través de la gestió de les espècies comunes i del restabliment de les poblacions d'espècies emblemàtiques presents al massís fins a dates històriques relativament recents, com un eix de treball que s'ha de desenvolupar. La finalitat d'aquest document és definir les línies de col·laboració per tirar endavant projectes de restabliment de poblacions d'espècies amenaçades o de les extingides recentment dels Pirineus, en la mesura que aquests projectes satisfacin les necessitats i els desigs dels agents socials dels territoris.

Des d'aquest moment, sobre la base de les anàlisis i dels treballs preparatoris, s'han pogut identificar, en una primera fase, dos espècies que mereixen accions conjuntes i coordinades: la cabra salvatge pirinenca (*Capra pyrenaica*) i el grèvol (*Bonasa bonasia*).

En conseqüència, s'han definit els eixos de treball següents per al restabliment de les poblacions d'aquestes dos espècies als Pirineus:

1 – Principis generals

Convé efectuar la recuperació de poblacions d'espècies silvestres desaparegudes dels Pirineus amb la col·laboració i el suport de les organitzacions representatives dels agents socials dels territoris pirinencs. A aquest efecte, s'han de posar en marxa una governança i una coordinació adequades en la direcció dels projectes que fomentin la participació dels agents locals, econòmics i socials, en concret dels habitants de les zones implicades, per al seguiment i l'execució de les mesures relatives a la restauració de les espècies.

Convé definir els indicadors pertinents amb la finalitat de determinar els objectius que s'han d'assolir. Cal efectuar un seguiment de l'eficàcia de les mesures empreses i, si escau, realitzar els ajustos necessaris per aconseguir els objectius fixats.

Convé efectuar el restabliment de poblacions sobre bases científiques i tècniques de suficiència contrastable, prenent en compte els millors coneixements disponibles. Les operacions s'han de dur a terme sobre la base d'estudis de viabilitat que n'acreditin la pertinença, i de conformitat amb els marcs, els esquemes o els programes definits amb el nivell de precisió requerit.

Entre els elements científics i tècnics que s'han de tenir en compte, cal prestar una atenció particular als aspectes següents:

- la garantia d'una qualitat suficient dels hàbitats que permetin l'acollida i el desenvolupament de les poblacions;

- la garantia que els factors de mortalitat que poden perjudicar el desenvolupament de les poblacions es redueixin a nivells acceptables; en particular, la caça furtiva, que ha de ser l'objecte d'una vigilància reforçada. A aquest efecte, s'han d'adoptar mesures concertades de prevenció i de sensibilització;

- la major similitud genètica possible dels individus que s'han de reintroduir en l'àmbit pirinenc amb els de les poblacions desaparegudes;

- la posada en marxa de mesures de precaució suficients amb l'objectiu de garantir una categoria sanitària òptima dels animals reintroduïts;

- un cop sospesats els condicionants anteriors i la seva consideració positiva, realitzar alliberaments controlats de caràcter experimental i reversible que permetin avaluar les conseqüències finals de la reintroducció d'aquestes espècies i de la seva extensió a tota la serralada pirinenca.

Convé prendre en consideració les exigències biològiques de les poblacions d'espècies reintroduïdes en les activitats sectorials de gestió de l'espai muntanyenc.

Cal que la normativa existent en l'àmbit territorial d'actuació permeti el respecte dels principals elements, amb l'objectiu de garantir l'èxit de les operacions, des del punt de vista de la interacció amb altres espècies silvestres, la protecció animal, i també la protecció sanitària.

S'han posat en marxa grups tècnics de cooperació transfronterera per espècies, amb l'objectiu d'efectuar la coordinació i el seguiment de les actuacions. Aquests grups informen dels seus treballs en reunions entre els representants dels tres ministeris, organitzades en el marc de la col·laboració transfronterera iniciada el 2006.

Convé portar a terme un seguiment de les poblacions reintroduïdes, i crear també un dispositiu d'avaluació de les actuacions que permeti apreciar l'aclimatació dels espècimens introduïts, la seva dinàmica poblacional i el compromís del personal involucrat.

Convé posar en marxa accions de valoració de les operacions realitzades en benefici dels territoris i dels agents socioeconòmics locals.

Convé fer possible el subministrament dels espècimens necessaris per a les operacions de restabliment de poblacions només si ho permet l'estat de conservació de les poblacions susceptibles de ser extretes.

El subministrament dels animals està igualment condicionat a l'acord dels agents implicats en la gestió de les espècies als territoris d'on s'extrauen els animals.

La col·laboració transfronterera en relació amb el restabliment de les espècies desaparegudes de l'àmbit pirinenc es desenvoluparà a través de comunicacions oficials de caràcter científic i tècnic entre les administracions competents, i es podran comunicar i divulgar les actuacions desenvolupades en mitjans de comunicació per acord entre els signataris afectats.

Correspon als responsables de les operacions previstes per aquesta declaració d'intencions aportar el finançament necessari per posar-la en marxa. Convé que aquest finançament estigui condicionat a les disposicions pressupostàries anuals.

Sempre que sigui pertinent i possible, convé efectuar una recerca conjunta de finançament, en especial el provinent de fons comunitaris.

2 – Disposicions específiques per a la cabra salvatge pirinenca

S'han posat en marxa una sèrie d'accions adreçades a la reintroducció de la cabra salvatge pirinenca al massís dels Pirineus.

El projecte de reintroducció de la cabra salvatge pirinenca s'executarà en diferents àmbits geogràfics pirinencs a través de plans d'actuació concrets. Cal elaborar de manera coordinada entre els països afectats aquests plans, d'una durada mínima de cinc (5) anys, i pertany als ministres responsables de medi ambient implicats aprovar aquests plans, després d'efectuar les consultes pertinents.

Correspon a cada país concernit crear un comitè de seguiment del programa de reintroducció, encarregat inicialment de desenvolupar-ne la redacció.

Convé posar en marxa un Grup Transfronterer de Coordinació, format per representants de les autoritats administratives competents concernides, representants de les organitzacions científiques i tècniques implicades en les operacions i representants dels comitès nacionals de seguiment.

Convé portar a terme el conjunt de les modalitats d'organització amb l'objectiu que, en cas favorable, les primeres operacions puguin començar, encara que sigui de forma independent en cadascun dels països implicats, a partir del 2014.

La cessió d'exemplars de cabra salvatge pirinenca per reintroduir als Pirineus i les condicions del programa de reintroducció seran objecte d'un acord tècnic entre els ministeris francès i espanyol competents.

La cabra salvatge pirinenca és objecte d'una protecció estricta a França establerta per Decret ministerial del 15 de setembre del 2012 que modifica el Decret del 23 d'abril del 2007, i que estableix la llista dels mamífers terrestres protegits al territori francès i les modalitats per protegir-los. Així, la cabra salvatge pirinenca no pot ser objecte de caça al territori francès.

L'actual legislació andorrana tampoc permet la caça de la cabra salvatge pirinenca. A més, un projecte de nova reglamentació, relatiu a les espècies protegides, la classifica com a extinta (EX) en territori andorrà, cosa que augmenta el seu grau de protecció.

La cabra salvatge pirinenca és considerada actualment per la legislació espanyola com una espècie de la qual es permet la caça.

La qüestió d'un possible canvi en la situació futura de la cabra salvatge pirinenca serà objecte d'un acord entre les autoritats competents d'Andorra, Espanya i França.

3 - Disposicions específiques per al grèvol

En el marc del programa Interreg Gallipyr, s'ha llançat, a iniciativa del Consell General de la Vall d'Aran, un estudi de viabilitat de la reintroducció del grèvol. Hi ha un projecte de reintroducció de l'espècie aprovat oficialment per les autoritats espanyoles, l'execució del qual es va iniciar el 2011. Els espècimens de l'espècie que formen part d'aquest projecte provenen del massís alpi francès.

Les autoritats espanyoles, en coordinació amb l'administració promotora del projecte, desenvolupen i executen un programa d'actuacions. Entre les actuacions hi figura l'avaluació de la idoneïtat de l'hàbitat, de la percepció social i de l'adaptació dels individus translocats. El seguiment de l'espècie i de l'eficàcia de les translocacions forma part del programa d'actuacions esmentat. El desenvolupament del projecte requereix la cessió d'exemplars durant diversos anys, qüestió que han de concretar les autoritats d'ambdós països.

Es posa en coneixement dels representants dels tres ministeris qualsevol projecte que, com a conseqüència de la seva pertinença i viabilitat, sigui susceptible de ser iniciat.

Aquesta declaració d'intencions no és jurídicament vinculant i no està sotmès al dret internacional.

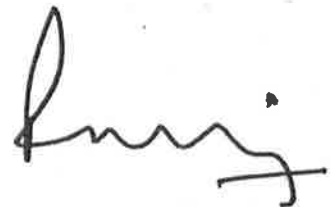
El *25* de *abril* del 2014, en les llengües catalana, espanyola i Francesa. Els tres textos són igualment fefaents.

Sr. Francesc CAMP TORRES
Ministre de Turisme
i Medi Ambient
del Principat d'Andorra

Sr. Miguel ARIAS CANETE
Ministre d'Agricultura,
Alimentació
i Medi Ambient
del Regne d'Espanya

Sr. Philippe MARTIN
Ministre d'Ecologia,
Desenvolupament Sostenible
i Energia
de la República Francesa

**Déclaration d'Intention
entre**

**le Ministère du Tourisme et de l'Environnement de la Principauté
d'Andorre,**

**le Ministère de l'Agriculture, de l'Alimentation et de l'Environnement
du Royaume d'Espagne**

**et le Ministère de l'Ecologie, du Développement Durable et de
l'Energie
de la République française**

**pour la réintroduction de populations d'espèces sauvages menacées et
éteintes dans les Pyrénées**

Dans le cadre de la convention de Berne relative à la conservation de la vie sauvage et du milieu naturel de l'Europe signée le 19 septembre 1979, les ministères andorran, espagnol et français en charge de l'environnement ont établi en 2006 un Accord de Collaboration renforcée en faveur de la Conservation et de la Protection d'Espèces d'intérêt commun, en signant à cet effet une Déclaration d'Intention.

Depuis lors, cette collaboration a permis des échanges d'informations réguliers entre les ministères en charge de l'environnement et les organisations techniques des trois pays impliqués dans la conservation de la biodiversité. Elle a permis le développement et la coordination de différentes actions en faveur de la biodiversité dans les Pyrénées.

Cette collaboration a également permis de lancer des réflexions partagées en vue d'une meilleure prise en compte et d'une meilleure valorisation de la biodiversité dans le massif pyrénéen, grâce à l'identification des éléments à même de soutenir une telle politique.

La chaîne pyrénéenne héberge une richesse naturelle exceptionnelle. Il est impératif de maintenir sur ce territoire les activités humaines qui s'y déroulent et de préserver les écosystèmes naturels où se développent des activités socio-économiques, en tenant compte des besoins de la population locale. Il est nécessaire de promouvoir la participation des acteurs des territoires aux politiques en faveur de la biodiversité à l'aide d'une gouvernance renouvelée, et de valoriser les actions entreprises au profit du développement et de la vitalité des territoires pyrénéens.

L'ensemble des éléments qui viennent d'être exposés conduit à considérer le rétablissement des processus écologiques qui ont façonné les écosystèmes pyrénéens, principalement à travers la gestion des espèces communes, et la reconstitution de populations d'espèces emblématiques présentes dans le massif jusqu'à une période historique relativement récente, comme un axe de travail à développer. Le présent document vise à définir les axes de collaboration en vue de la réalisation de projets de reconstitution de populations d'espèces menacées ou récemment éteintes des Pyrénées, dans la mesure où ces projets répondent aux besoins et aux souhaits des acteurs sociaux des territoires.

D'ores et déjà, des analyses et travaux préparatoires ont permis d'identifier, dans un premier temps, deux espèces qui justifient des actions conjointes et coordonnées : le bouquetin ibérique (*Capra pyrenaica*) et la gélinotte des bois (*Bonasa bonasia*).

Par conséquent, les axes de travail suivants ont été définis en vue de parvenir à la reconstitution des populations de ces deux espèces dans les Pyrénées :

1 – Principes généraux

Il convient d'entreprendre le rétablissement de populations d'espèces sauvages disparues des Pyrénées avec le concours et le soutien des organisations représentatives des acteurs sociaux des territoires pyrénéens. A cet effet, une gouvernance et une coordination adéquates doivent être mises en place pour la conduite des projets, afin d'encourager la participation des acteurs locaux, économiques et sociaux, notamment des habitants des zones concernées, pour le suivi et la mise en oeuvre des mesures relatives à la restauration des espèces.

Il convient de définir des indicateurs pertinents afin de déterminer les objectifs à atteindre, effectuer le suivi de l'efficacité des mesures entreprises et, le cas échéant, effectuer les ajustements nécessaires pour parvenir aux objectifs fixés.

Il convient d'opérer la reconstitution de populations sur des bases scientifiques et techniques de haut niveau, en tenant compte des meilleures connaissances disponibles. Les opérations doivent être engagées sur la base d'études de faisabilité attestant de leur pertinence et selon des cadres, des schémas ou des programmes définis avec le niveau de précision requis.

Parmi les éléments scientifiques et techniques à prendre en compte, il convient de porter une attention particulière aux aspects suivants :

- l'assurance d'une qualité suffisante d'habitats permettant l'accueil et le développement des populations ;
- l'assurance que les facteurs de mortalité pouvant nuire au développement des populations sont réduits à des niveaux acceptables ; le braconnage, en particulier, doit faire l'objet d'une surveillance renforcée. A cet effet, il convient d'adopter des mesures concertées de prévention et de sensibilisation ;
- la plus grande similitude génétique possible entre les individus devant être réintroduits dans l'environnement pyrénéen et les populations disparues ;
- la mise en œuvre de mesures de précaution suffisantes afin d'assurer un statut sanitaire optimal des animaux réintroduits ;
- après examen des conditions précitées, si celles-ci sont considérées comme favorables, réaliser des relâchers contrôlés à caractère expérimental et réversible, permettant d'évaluer les conséquences finales de la réintroduction de ces espèces et de leur extension à toute la chaîne pyrénéenne.

Il convient de prendre en compte les exigences biologiques des populations d'espèces réintroduites dans les activités sectorielles de gestion de l'espace montagnard.

Il est nécessaire que la réglementation en vigueur sur le territoire concerné permette le respect des principaux éléments garantissant le succès des opérations en ce qui concerne l'interaction avec d'autres espèces sauvages, la protection animale et la protection sanitaire.

Des groupes techniques de coopération transfrontalière ont été mis en place pour chaque espèce, en vue de la coordination et du suivi des actions entreprises. Ces groupes rendent compte de leurs travaux lors des réunions entre les représentants des trois ministères, organisées dans le cadre de la collaboration transfrontalière mise en place depuis 2006.

Il convient de réaliser un suivi des populations réintroduites et de mettre en place un dispositif d'évaluation des actions entreprises afin d'évaluer l'acclimatation des spécimens introduits, leur dynamique de population et l'engagement du personnel concerné.

Il convient de mettre en œuvre des actions valorisant les opérations réalisées au profit des territoires et des acteurs socio-économiques locaux.

Il convient de ne rendre possible la fourniture des spécimens qui sont nécessaires aux opérations de reconstitution de populations que si l'état de conservation des populations susceptibles d'être prélevées le permet.

La fourniture des animaux dépendra également de l'accord des acteurs impliqués dans la gestion des espèces sur les territoires où sont prélevés les animaux.

La collaboration transfrontalière relative à la reconstitution des espèces disparues des Pyrénées fera l'objet de communications officielles à caractère scientifique et technique entre les administrations compétentes, et les actions développées pourront faire l'objet d'une communication par les médias moyennant un accord entre les signataires concernés.

Il appartient aux responsables des opérations prévues par la Déclaration d'Intention de réunir les financements nécessaires à leur mise en œuvre. Il convient de conditionner ces financements aux disponibilités budgétaires annuelles.

Chaque fois que cela est pertinent et possible, il convient d'entreprendre une recherche conjointe de financements, en particulier des financements provenant de fonds communautaires.

2 – Dispositions spécifiques au bouquetin ibérique

Une série d'actions ont été lancées en vue de la réintroduction du bouquetin ibérique dans le massif des Pyrénées.

Le projet de réintroduction du bouquetin ibérique s'effectuera dans différentes zones géographiques des Pyrénées, selon des plans d'action précis. Il convient d'élaborer, de manière coordonnée entre les pays concernés, ces plans, d'une durée minimale de cinq (5) ans, et il appartient aux ministres en charge de l'environnement impliqués d'approuver ces plans, après la réalisation des consultations pertinentes.

Il appartient à chaque pays concerné de créer un comité de suivi du programme de réintroduction, chargé initialement de la mise au point de sa rédaction.

Il convient de mettre en place un Groupe Transfrontalier de Coordination, composé de représentants des autorités administratives compétentes, de représentants des organisations scientifiques et techniques impliquées dans les opérations et de représentants des comités nationaux de suivi.

Il convient de mettre en œuvre l'ensemble des modalités d'organisation afin que, si la situation est favorable, les premières opérations puissent commencer, le cas échéant de manière indépendante dans chacun des pays concernés, dès 2014.

La cession des bouquetins à réintroduire dans les Pyrénées et les conditions de ce programme de réintroduction, feront l'objet d'un accord technique entre les Ministères français et espagnol compétents.

Le bouquetin ibérique fait l'objet d'une protection stricte en France établie par l'arrêté ministériel du 15 septembre 2012 modifiant l'arrêté du 23 avril 2007 fixant la liste des mammifères terrestres protégés sur l'ensemble du territoire français et les modalités de leur protection. Le bouquetin ibérique ne peut ainsi faire l'objet d'actes de chasse sur le territoire français.

La législation andorrane actuelle ne permet pas non plus la chasse du bouquetin ibérique. De plus le projet d'un nouveau règlement relatif aux espèces protégées définit cette espèce comme éteinte (EX) en territoire andorran, ce qui en augmente le degré de protection.

Le bouquetin ibérique est considéré actuellement par la législation espagnole comme une espèce dont la chasse est autorisée.

La question d'une éventuelle évolution à l'avenir du statut du bouquetin ibérique fera l'objet d'un accord entre les autorités compétentes de France, d'Andorre et d'Espagne.

3 - Dispositions spécifiques à la gélinotte des bois

Dans le cadre du programme Interreg Gallipyr, une étude de faisabilité de la réintroduction de la gélinotte des bois a été lancée à l'initiative du Conseil Général du Val d'Aran (Catalogne). Un projet de réintroduction de l'espèce a officiellement été approuvé par les autorités espagnoles et son exécution a débuté en 2011. Les spécimens de l'espèce qui font partie de ce projet proviennent du massif alpin français.

Les autorités espagnoles, en coordination avec l'administration promotrice du projet, ont conçu et mis en place un programme d'actions. L'une d'entre elles consiste à évaluer l'adéquation de l'habitat, la perception sociale des opérations et l'adaptation des individus transférés. Le suivi de l'espèce et de l'efficacité des transferts entre dans le périmètre de ce programme d'actions. Le développement du projet implique la cession de spécimens durant plusieurs années, question qui reste à déterminer entre les autorités des deux pays.

Par ailleurs, le ministère français en charge de l'environnement a demandé à l'Office National de la Chasse et de la Faune Sauvage d'assurer le suivi des actions et de collaborer avec les autorités espagnoles compétentes. A l'issue de l'opération visant à contrôler la faisabilité et l'efficacité des relâchers, une évaluation des opérations sera effectuée afin de déterminer la suite à donner, en tenant compte de l'état de conservation de la population source prélevée et de l'acceptation sociale des prélèvements dans les territoires concernés.

Il appartient à chaque pays concerné de créer un comité de suivi du programme de réintroduction, chargé initialement de la mise au point de sa rédaction.

Il convient de mettre en place un groupe transfrontalier de coordination, composé de représentants des autorités administratives compétentes, de représentants des organisations scientifiques et techniques impliquées dans les opérations et de représentants des comités nationaux de suivi.

Autres actions exploratoires ultérieures

Une attention particulière sera portée à la situation d'autres espèces menacées ou éteintes du massif des Pyrénées, afin d'évaluer la pertinence et la viabilité du renforcement ou de la réintroduction des populations de ces espèces.

A cette fin, et dans le cadre de cette collaboration, les signataires pourront proposer l'inclusion d'autres espèces qui, en raison de leur statut d'espèce menacée ou éteinte, pourront bénéficier d'actions conjointes grâce à un addenda à la présente Déclaration d'Intention.

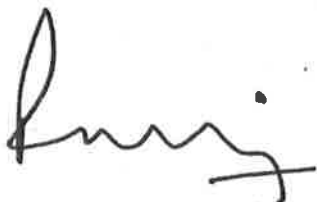
Ainsi, des études et toutes autres actions exploratoires relatives à l'adéquation des projets de réintroduction seront encouragées en concertation avec les acteurs locaux des territoires.

Tout projet susceptible d'être lancé eu égard à sa pertinence et à sa faisabilité sera porté à la connaissance des représentants des trois ministères.

La présente Déclaration d'Intention n'est pas juridiquement contraignante et elle n'est pas soumise au Droit International.

Signée le *25 avril*
trois textes faisant foi.

2014, en langues française, catalane et espagnole, les

M. Philippe MARTIN,
Ministre de l'Ecologie,
du Développement durable
et de l'Energie
de la République française

M. Francesc CAMP TORRES,
Ministre du tourisme
et de l'Environnement
de la Principauté d'Andorre

M. Miguel ARIAS CANETE,
Ministre de l'Agriculture,
de l'Alimentation
et de l'Environnement
du Royaume d'Espagne